

Oral History Kosovo

SEVİM BAKİ İLE SÖYLEŞİ

Priştine | Tarih: 13 Ocak 2019

Süre: 72 dakika

Mevcut kişiler:

- Sevim Baki (Konuşmacı)
- Ebru Süleyman (Görüşmeci)
- Donjeta Berisha (Kamera)

Sözel olmayan iletişimin transkripsiyon simgelem sembolleri:

() - duygusal muhabere

{ } - konuşmacı, bir takım işaretler kullanarak bir şeyi açıklamakta

Diğer transkripsiyon kuralları:

[] - anlamayı kolaylaştırmak için metne yapılan ekleme

Dipnotlar, yerellikler, isimler veya ifadeler hakkında daha fazla bilgi tedarik etmek amacıyla konmuş editöryal eklemelerdir

Birinci Bölüm

Sevim Baki: Ben Sevim Baki, 1972 Priştine doğumluyum. Türk ailesinin, yani gazeteci, yazar Enver Baki ve Vıçitırın'lı Remziye Baki'nin üçüncü kızıyım. Benden sonra bir erkek kardeşim de var. Dediğim gibi Türk ailesinden geliyoruz, her zaman Türkçe konuştuk, Türkçe okuduk, daha sonraki konuşmalarımızda neden benim orta okulu, üniversitemi değişik dillerde bitirdiğimi yavaş yavaş anlatırım.

Ebru Süleyman: Evet, isterseniz biraz çocukluktan bahsedebilir misiniz? Nerde geçirdiniz çocuklukunuzu? Hanci mahallelerde, hanci semtlerde Priştine'nin?

Sevim Baki: Evet, çocukluğumu dediğim gibi ailenin dört çocuğuyduk. Priştine'nin bayağı merkezi sayılan Kadeşlik Birlik Sokağı numara otuz yedi diye biliyorum çok iyi (gülümsüyor). En önemlisi var olan, maalesef kapatılan Priştevka derenin tam yanında evimiz bulunuyodu, bi de Meto Bayraktar ilk okulunun beş, on beş, yirmi metro yakınında evimiz bulunuyodu. Her şeyimiz yakın ister ailem için pazar yeri, ister postane, sağlık merkezi, çocuklar için okulumuz, her şey, her şey şansızımıza çok yakındı. Çocukluğumuz çok iyi geçti, kardeşlerimle çok yakın yani dört yılda üçümüzün yaşları, birimiz 69 ben 72'ye kadar demek üç kız çocuğunun olması çok iyi bir şey, avantaj, çünkü hepimiz arkadaş gibi büyüdük, ortaklaşa eşyamız, ortaklaşa oyunlarımız, arkadaşlarımız bile hep aynıydı yalnız biri birinci sınıftayken diğeri ikinci, diğeri üçüncü sınıfa gidiyordu. Aynen kardeşim da 73'te doğdu, erkek kardeşim.

Hatırladığım kadar küçük, tombiş, çekingen, sessiz bir çocuktum. Resimlere bakınca işte annem de anlatırdı, her zaman tombiş bembeyaz bi de saçımın her zaman annem tarafından bildiği kadar böyle punca dediğimiz o saç modelleri {elleri ile tarif ediyor} şeyler yapılırdı. Çok beyazlığımdan ötürü, çok iyi hatırlıyorum dedem Sadik'in bana vermiş olduğu bir lakap varımıştır, pamuk Sevim. Hatta babamın bütün yazılarında ben Sevim diye geçmem, pamuk Sevim diye geçerim. Bunu da en çok babamın halası Habibe hala, Üsküp'te yaşardı ama sık sık bize gelirdi, dedemin işte kardeşi Habibe halamız bana her zaman anlatırdı herhalde kardeşinin özleminden kalan bir hatıraydı o bizim, benim adım.

Okulumuz çok yakındı dediğim gibi, mesela evimiz ortadaysa bir yamızda bir köprü, bir yanımızda bir köprü, yani sağımızda solumuzda eski köprüler vardı okula gitmemiz için. Priştevka deresi hemen önümüzde, çamur içinde bir mahalle, işte hatırlarım çoğu zaman annemin her zaman azarlardı "Atık bu çamur işinden kurtulacak mıyız, günde kaç defa bot, çocukların botlarını yıkıyorum..." falan filan

ama işte bildiğiniz üzere herkesin o zaman böyle çamurlu mahalleler vardı, dere ya, köprüleri da çok iyi hatırlarım her zaman yıkık dökük hatta ağır taşıtların geçtiği zaman da onların yıkıldıklarını duyardık ta evimizin içinden, bütün mahalle çocuklar koşup bakardı, ne görelim şeyler düşmüş bayağı kamyonetler, ağır taşıtlar düşmüş çıkaramıyorlar.

Onun sonrası da zorlu bişey niye, çünkü günler geçer o köprü tamir edilemezdi, işte bunlar hepsi hep çocukluk hayalimdendir. Ortaya böyle, küçük ayagın basacağı kadar tahtalar koyulurdu, şimdi geç geçebilirsen, biri geçer, biri geçemez, biz çocuklar diğer tarafta kalırdık. Sokakta oynarken hep görürdüm çocuklar oyun yapar böyle durur {elleriyle gösteriyor} geçerlerdi o tahta üzerinden bir de kıyaklık yapayım diye kıram o korkimi naporım bi gün ben de denemek isterim işte annem hep anar bu şeyleri güleriz, ben düştüm, iki ,üç adım sonra yere düştüm.

Ebru Süleyman: Dereye mi?

Sevim Baki: Dereye düştüm da dere kirli! Taş içine, bütün kara sular ordan geçerdi ama işte çocuk, çok küçüktüm hatırlarım. Avaz avaz ağladım ama en büyük korkum, dere çok derin değildi, bazan çok çıkar bazan da çok düşük kalırdı suları ama işte pis bir dere. Hatırlarım, çok korkmuştum çünkü annem her zaman düşmeyelim diye, dikkatli olalım diye derdi ki “Deniz anası alır, yaklaşmayın, çok yakından bakmayın!” işte böyle korumaya çalışırdı zavallı, napsın biz çocuk gibi sokakta da bazen oynardık. İşte bu anneme ağlayarak sızlayarak gittim e geçti, o da bağrını açtı dedi böyle şeyler. Dediğim gibi okulumuz çok yakındı, gidip gelirdik, gün içinde iki üç defa lazım ise eşortman bile değişmek falan o kadar.

Ebru Süleyman: Meto Bayraktar’da okudunuz. O zamanlar Meto Bayraktar’da Türkçe varidi.

Sevim Baki: Meto Bayraktar’da okuduk, evet Türkçe vardı bide Vuk Karadžić dediğimiz o ilk okul şimdiki Elena Gjika oklunda Türkçe okunurdu. Çok öğrenci yoktu, biz mesela yedi sekiz kişiydik bi sınıfta. Hatırlarım, da çok kız galiba, üç erkektik. Aynı diğer sınıflarda da durum aynıydı ama çok... birbirimize böyle arkadaşlık şeyi daha yakın. Yani bide en büyük avantaj deym avataj da bizim için sıkıcı, her gün aynı öğretmenler tarafından çok çocuk olmadığı için sorulmamızdı. Anlatayım, mesela mahallemiz önceden çok karışıkta, çeşitli dile mensup olan, dedik ya Kardeşlik Birlik zaten mahallemizin de adıydı.

Ebru Süleyman: Kardeşlik Birlik şimdi nerde demek düşey orasi? Peşinden nerdeydi tam olarak şimdiçi cünümüzde?

Sevim Baki: Dere tam {eliyle gösteriyor} nerde şey, nasıl diverem, bahollar var, araba tamircileri var, tam Meto Bayraktar’ın araksi geliyo, Priştetka’nın geçtiği yer, bütün o yol Kardeşlik Birlik yoluydu, taa aşariya kadar.

Ebru Süleyman: Orasi şimdi nedir bu UÇK caddesi ne deylar orasi idi Divan yolu, orda Meto Bayraktar yan tarafında, Tophane’ye dogri mi orda bi yerde mi?

Sevim Baki: Tophane daha arkada düşey ama işte o yol bağlay Priştëvka, bir mahalle arkası Tophane geliyo.

Ebru Süleyman: Tamam, demek oralari ev idi yani.

Sevim Baki: Evet daha da ev, şimdi binalar gerçekleşti zaten babam da 15 yıl önce çıktı ordan, burdaki yeni binalara taşındı. Babamın çıkma sebebi apayrı bi şey idi, erkek kardeşim Kanada'ya geçiş yaptı, biz üç kardeş te zaten evli idi, ev çok büyüktü avluluydu, onlar da zaten yaşlanınca apartmanda yani şeyde yaşamak istediler, o ev satıldı, komşular alındı. Ev geçe kadar duruyordu hiç bozulmadı, önünde binalar yapıldı ama bildiğim üzere şimdi arka tarafında plan aldığı için otarafları da yüksek binalarla doldu.

E işte şimdi büsbütün değişti onun izi bile kalmadı hani öncelikle o çamurlar kalktı, dere yok, köprüler yok, dükkan... deyimem ki çok dükkan açıldı belki de yalnız o ev sahiplerinin altında çalışabilecek bi dentist, bi dogramaci dedığımız bizim o şeylerle, makinelerle, şimdi cam kapı satıyorlar galiba, o kadar fazla dükkanlar arabacı böyle auto mekanik çalışanlar var hepsi kendi şeyinde çalışan insanlar, böyle kiraya veren çok çok dükkanlı bir semt dil hala ama demek istediğim küçüklükten beri üç dil konuştuk, bazan araştırdım ben Türkçeyi, Arnavutçayı, Sırpçayı nasıl öğrendim, hiç farkında değilken öğrenmişiz biz üç dille büyümüşüz yani evde Türkçe konuşur, okulda Türkçe konuşur ama ilk komşumuz Sırp, üçüncü komşumuz zaten hatırlarım şey imiştiler üç aile bir avluda, şey imiştiler. Haşkali çok titiz, temiz ve Türkçe konuşan insanlar, hem Arnavutçe hem Türkçe konuşurlardı, onun da öteleri Arnavut.

Sağımızda Arnavut komşularımız vardı zaten evimizden daha Meto Bayraktar'ı geçer geçmez hemen varımiştir Çingene Mahallesi bilinirdi. Oraya zaten hiç sevmezdik geçelim o taraflara o kadar, işte onların o evleri yıkık dökük mahalleleri, girilmezdi sanki yasaktı o taraflara gidelim, biz okulumuza gider bubi yolları kullanırdık.

Ebru Süleyman: Bu Meto Bayraktar'dan tren yolu tarafına mı?

Sevim Baki: Evet tren yoluna, bide bütün mahalle, gelirdik Meto Bayraktar'ın hemen nice girirsin Meto Bayraktar sokagına o devamın o yol bütün Çingene Mahallesi imiştir, yıkık dökük, şimdi şaşarsınız onlardan iz bile kalmadı, bütün yeni binalar hatta geçtiğimizde gene vardır o his ayy nerden geçiyoruz ama çok güzel binalar yapılmış olsun ki plansız güzel dil hiç ama yüksek güzel yolumuzda bu ana yol işte Vıçitırın yolunu bağlay çok taşıtlar geçey bu yoldan.

Ebru Süleyman: E demek Aşkaliler farklı yaşaydılar Romlar başka türlü?

Sevim Baki: Romlar bütün farklı, bizim Aşkali komşularımız çok titizdi çok terbiyeliydiler, kültürlüydiler, saygılıydılar hatırlarım çok iyi bazan annem gönderirdi, "Cidey misin Makbule abladan bi tepsî al." ya bişe kalmış fena baklava yazıcak, merkazsız onlardan istediğimizi alabilirdik.

Ebru Süleyman: Onlar hangi dilde okula cideydi?

Sevim Baki: Vala onlar Arnavutçe yada Sırpça hiç bilmem, hatırlamam. Bi Şenol varımiştir o ablamle Türkçe giderdi, çoğu imiştir Türkçe, birileri Almanya'ya çıktı orda çocukları oldu da çok Arnavutçe

konusıldılar ama çocuk bi Cakovali kadın üçüncü evde ne yaşardı, çünkü bi avluda üç kardeş yaşardı, birinin hanımı Cakovali idi, ne kadar geriye gittim şimdi hemen yavaş yavaş hatırlıyorum, onlar Arnavutçe gönderirdi, ilk ev imiştir onlar Türkçe konuşurdu ve son ev Türkçe ama onlar bütün çocukları Almanya'ya çıkmış idi, yaşlılar orda yaşardı.

Ebru Süleyman: E sizin avluda bitek sizin eviniz varidi?

Sevim Baki: Bi tek biz ama önceden nasılsa işte babam aldığında herahlde çok eskiden dedem da ne zaman almış bizim evi, komşı Sırlının evi bi tek bi tarabalarle ayrılırdı, biz taraba derdik, “hop kırdın tarabaları, koru tarabaları, düşmüş taraba, yaşıtme çok şeyolur” odundan yapıp öyle sıra sıra taraba, hiçbi sorunumuz olmazdı kalkınca sabah sabah “Dobro jutro!” [Günaydın] onlar bize “Günaydın!” derlerdi (gülümsüyor). Hatta kızları bizden çok daha büyük yaşça hep severdiler öğrensınlar Türkçe derdiler “Gelin bizimle oturun bütün gün biz sizden Türkçe öğrenelim, siz de bizden Sırpçayı öğrenin.”, hatta Čika Mile işte o yaşlı adam her zaman Türkçe konuşurdu, eski demek ki belliydi ki eski bütün kasabalılar Sırp da olsun Arnavut ta olsun her zaman Türkçe bilmişlerdir.

Şaşırdın, Sırp adam bütün çocukları Sırpçe okuyor, bütün ailesi Sırp, adam çok güzel Türkçe konuşurdu rahat rahat, onlar bize bayram için gelirdi, biz onlara bayram için giderdik. Dedğim gibi bi tek işte o taraba bizi ayırırdı bi kapıcık vardı hiç bi sorun yaşamamışız hayatta onlarla, hatta hatta geçlere kadar hanım öldüğünde, işte beyefendi öldüğünde hep telefonlaşmışızdır arada.

Ebru Süleyman: Hatırlaym bana da divermiştir annem babam kasabadaçi hem Arnavutlar hem Sırp sileydiler Türkçeyi aynı bizim cibi demek hiç farkolmaydı hiç bişe herçez süleymişler. Evde hem okuldaçi Türkçe farklı miydi çok fazla nasıl idi?

Sevim Baki: Tabiki, tabiki şimdi bilmeym niçin babam gazeteci yazar uğraşırdı bize öz Türkçeyi konuştursun, derdi mesela çok getirirdi Ayşegül dergilerini varimiştir çok güzel, renkli Türkiye’den herhalde tanıdıkle mi ismarlardılarda mi bize getirirdi veç çocuk dergileri. İlla teşvik ederdi okuyalım, bizimle beraber olamasa da hep işte çalıştığı için, gazetecilik dışarda işler hep yollarda, o uğraşırdı bizi okutsun. “Lütfen okuyun ve geldiğimde bana anlatacaksınız.” derdi.

E okulda öğretmenlerimiz da mesela aranızda çocuklar anlatamam saniyede herhalde sizde yaşamışınız burdaçilerin “Nasılsın, ey misin?”, öğretme çağırınca hemen biz öz Türkçe konuşurduk. Hem bişey da ne var önemli ben mesela kendimce yazı dilinde, telefonda bile olsun başka Türkçeyle yazamam öz Türkçe yazarım, oni kullanırım yani öyle olması gerekir bence çünkü yazıda hepimiz aynıyız zaten insan kendi değerlerini yazıda gösterir.

E şimdi her zaman o aklımdadır yani yazıda, telefonda bile mesajlaşsam, mail yazsam, sen bana bişey dikte etsen da ben öz Türkçeyle yazarım ama konuşma aniden değişebilir, bikaç şeyde değişebilir, etkilenebilir. Bu neden böyle ben de bilmiyorum belki annemin etkisi Viçitırın’li olduğu için farklı konuşmuş Türkçeyi. Ki annem çok destek olmuştur Türkçe konuşalım, Türkçe okuyalım herşey için annem çok destek ama Türkçeleriyle Viçitırın Türkçesi imiştir.

Ebru Süleyman: Çok fazla fark var mi Viçitırın’le Priştine Türkçesinde?

Sevim Baki: Vallay ben çok fark edememişim ama evlendiğimde benimle gülerdi eşimin ailesi kaynanam işte kaynım derdilar “Ay sen farklı bi türlü da kaba konuşsın!”, bi türlü inadıma gelirdi, eşim Priştine’li, annesi Priştine’li, babası da Priştine’li babası Bırvenik annesi Ömer, onlar biraz da bilmeym Priştine’li dili nasılsa artık. Sonra onlar gülünce ben fark etmeye başladım çünkü herhalde aileler, ailem tarafı teyzemler çok, dayımlara çok giderdik onlar da kaba konuşmuş. Halam da var banım Vıçitırın’da ama halam burdan gitme olduğu için herhalde oni değiştirememiş. Mesela çoğu bana Sevim demez Sevim der, niye anlayamam deym oka zor mi Sevim demek, mesela...

İşte var o farklılıklar var, bildiğiniz üzere ağız dilleri Kosova’da, demeyem şive ya da lehçe onlar daha değişik dillere değiştirebilirler dilleri da lehçeler ama bizim az değişiklikler yalnız sözler ve ses tonları başka kullanılabilir onun için ister Prizren’deki fark büyüktür, etkisi olmuştur Arnavutçenin, Sırpçenin, Türkçenin bi arada konuşulsun. Vıçitırın işte kaba dediğim gibi, hatta hatta Mitroviça’yi da geçte başlamışım deneyem bazı ekleri var “tigana, ettim ga, ettim ga” duymuşum arkadaşlarımdan. Gilan’ın da bence Gilan çok temiz konuşur, bizim gibi ama işte onlar da uğraşır, var, var bi ses tonları başka. Priştine’de da, bilmeym, aileden aileye, yani nasıl etki olurse belki ailede, babada bişey yapar çocuklara, aile da çok etki yapar öz Türkçe konuşurlar ama inanın hayır aralarında çocuklar bu günkü günde da gene bizim Türkçeyle konuşur, öğretmene karşı, ders anlatıldığında karşı öz Türkçeyi konuşabilir.

Aslında ben üniversitedeyken Türkoloji bölümünde, bayağı Türkiye’den gelen edebiyatçı hocalarımız illaki derlerdi “Türkçe tamam ama biz sizin Türkçenizi begenisik, koruyun, bize bu ağızlar lazım”. Bütün demek dünyada nerde varise Türk dilleri onlar toplay, derlendirir hem o bir kolunun bir bölümü olarak sayılı, bütün bölgelerde nerde ne kadar ağız var diye değerlendirildi. Bizde şimdi hep böhürleniyoruz, gülüyoruz arkadaşlar, deym gerek yok öz Türkçe konuşalım bize onay çıktı bizim dili konuşabiliriz.

Ebru Süleyman: Zaten herhalde belçi da birazçik şeyin etkisi var burda sözlü olarak veç kalmasının etkisi var, hiçbir zaman standardize edilmemiş bi Türkçe o yüzden standart Türkçeyle yazmak okumak daha kolay olmuş herhalde zamanla belçida.

Sevim Baki: Konuşmaya gelince dediğimiz gibi önceden çok daha farklıydı, daha çok aile Türkçe konuşurdu, şimdi hatta iş yerinde bile bakanlıkta çalıştığım için, biliyorsunuz son 20 sene işte savaştan sonra çok... göç eden demeyem köylerden inen halk oldu. Hepsi burada okudu ama Türklerin var olduğunu bile bilmeyler. Sonra ben ne zaman deym kasabalılar hep, dey “Ne? Ben hiç duymadım var mi Türk burda?” yani var öyle. Gençlerde bilhassa çünkü herhalde o bölgelerde hiç Türk yaşamamış çünkü Türkler hep merkezde olduğu için herhalde yokmuş hem Türkçenin var olguni bile bilmeyler.

Ebru Süleyman: Müzikle sanatla ne vakit ilgilenmeye başladınız? Çocukluğunuzda var idi mi bi ilginiz? Anlatırın biraz nasıl bi çocuk idiniz üle da usli çekingen ama diğer taraftan da sanatçı bir kişiliğiniz da var imiş demek.

Sevim Baki: Evet, çok utangaç imişim, konuşmazdım çok, bazan deym herhalde iki ablamın benden önce olduğu için, söz hakkı hiçbir zaman verilmemiş ki öyle değil, biz hiçbir zaman aramızda sorun yaşamamışız “Bu büyüktür, konuş!” falan annemiz da öyle bi eziklik yapmamış. Her zaman hakkımız

varımış ama hatırlarım ki nasıl her yerde utanmışım. Bıkımse sorarsen bişey utanmışım herhalde çok küçükken yaşar bütün çocuklar üle bişeyi. Kendımı bildim bileli hep müzik içinde hem büyümüşüm hem alınmışım müzikle.

Nasıl mi, şimdi bilmeyim babam çok anlatırır dayisi varımış, Şerif dayi Dört Lüle Mahallesi. Annem da anlatır der onlar def, darbukayle evde oturmuşlar, hep şarkılarle, büle bi oturma olmuş mi bütün günlüğüne kızlar gitmiş annesine, koşmuş hala teyze gelmiş ama hep def, darbuka dey dayim çok şarkı söylerdi. Şimdi bizde çocukken belki etkilenmişiz hep onlar kalmış kulakta.

Annem babam burda yaşanan, örgütlenen her bir konserde hatırlarım yanlarında imişik. Her yere alırdı. Hem o gelmiş işte Prizren'den gelmiş Üsküp'ten ister tiyatro ister cemiyetler... hatta hatta Emel Sayın da geldiğinde var sahnelerde resimlerimiz nasıl oturmuşız şte dinlemişiz. Hatırlarım zaten çok ayan hatırlarım o sahnelerini yani her biyerde Türk şeyi olarak katılmışık. Zaten babam ister Tan gazetesinde kurucusu, radyoculuk, gazetecilik ne varise burda kurumların çaba veren bi kişiymişir. Yaşatılmasında, tanıtılmasında... Onun için ne olurse olsun onlar hep ilk aile olarak her yerde varidılar. Herhalde onların da etkisi, ama şte diğer ablalarım öyle dil.

Ben da çok küçükken işte Emel Sayın şeyi, sevda sevmessen... varımıştır bi *Rüzgar* şarkisi, çok küçük imişim, onun taklitini çok yapardım. Şimdi gelirdi bazan halam kızları, yada teyzem kızları yatiya hemen derdim "Stey misiniz ben klibını yapam Emel Sayın'ın?" otururdum, atardım yere şilteleri yastıkları böyle, saçlarımı bitarafa {elleriyle gösteriyor} bulnuz bişey üfleniz bana fenle, uçussun saçlarım güya, hem yapam klibını onun. Yani üle bi merak. Onlar da beni alkışlardı. Misafir gelince babam "hadi şarkı söyle" falan. Demek şimdi deym bunlar onun habercisiydi ki ileride banım var bi şeyim olsun.

En büyük etkisi ne olabilmiştir, çok küçük yaşta baba dört çocuğunu Gerçek kültür güzel sanatlar derneğinde göndermiştir. "Gidin aktif olun!". Zaten Gerçek Derneği'nin bütün Türklerin çocukları orda imiştir. Hepimiz aktif, ister folklorla, ben folklorla başladım ondan sonra yol esnalarında şarkı süler, ya gençler gitarlarle, biraz mırıldanırdım üle, "Hade hade Sevim sesini ver! Zaten kız sanatçı, hade a ne güzel kulak var sende" şey beni teşvik ettiler. Hep otobüsün son sıralarında giderdik gençler gitarlar şarkı söyledim.

Sonra işte o dönemde *Faks* gurubu vardı genç bi hafif Türk müziği gurubu. Priştine'nin Gerçek güzel kültür sanatlar derneğinde, ilk modern böyle *Faks* gurubu, onlar da "Gelir misin Sevim, Gerçek'te çalışalım bi grup yapalım?" vala öyle başladım. Sonra onlardan birileri askere gitti, aralarında eşim de o dönem askerde tanımıyorum bile, geldiğinde deylar "Var bi iyi sazci, ud çalar" falan filan. Tamam, başladık söyleyelim o dönemde Rasim abi Gerçek'te konserler olurdi, ama aynı zamanda Rasim abi orkestresiyle katılırdı destek olsun diye. Çok beğendi.

Ebru Süleyman: Rasim Salih o zamanlar radyoda çalay...

Sevim Baki: Radyoda, ilk defa 51'inden beri ne zaman kurulmuş bütün bu kurumlar, radyoculuk, habercilik, televizyonculuk, ikinci bölümde hemen kurulu hem Türk orkestesi, profesyonel orkestesi,

işte Rasim abi o dönem toplay gençleri kimi güri da yetişkin, teşvik edey, eşimi da o zaman ali oraya. Eşim aynı zamanda Gerçek'te ilk aktivitelerini...

Ebru Süleyman: Gerçek o zamanlarda nerde bulunurdi ?

Sevim Baki: Aynı şimdi bulunduğu yerde. Yok! O dönemde... yanlış... O dönemde nasıl anlatıyım, aynı bu merkez yolu, bu yolun sonunda vardır, şey varımdır kütüphane onun öncesi bi yol, Bölükbaş'ların yoli dil, e işte o Bölükbaş'ların evinin sokagi dil diğer sokak ama o sokakta da bi Türk amca vardı Recep abi, o açardı o kapardı onun bahçesinde.

Ebru Süleyman: Belediye tarafı mı yokse bu taraf Divan yoluna doğru mu?

Sevim Baki: Divan yoluna doğru, hemen büyük bu büyük tunel var ya şimdi geçitler ne var binanın altında, onun sağında, Boks Kulübü'nün yanında hemen ama giriş daha merkez tarafıydı orda. Gidilirdi, bütün bence en güzel dönemim, en aktif dönemim, en başarılı dönemim işte bu dönemimdi, genç bekleyemezdik gidelim.

Ebru Süleyman: Kaç yaşınızda idiniz?

Sevim Baki: 14 yaşında idim, biz folklorle başladık üç kardeş hatta Suna biraz daha geç katılmıştır.

Ebru Süleyman: Folklor hem müzikten başka neler yapılırdı Gerçek'te aktiviteler?

Sevim Baki: Aktiviteler var imişdir o dönem çok, o dönem başladı mı birkaç yıl sonra mı hatırlayım provalar tutulurdi tiyatro. Tiyatro tutulurdi, hatta ablam da oynamış idi tiyatrodaki şey ondan sonra katıldı şte folkora. İşte bu folklorculuk yaparken deym ya yollarda şte şarkıcılık falan beğenildi ses, çıkaysık konser var Kaçanik'ta 86'sında, deylar "Yok Sevim, senda çıkacan! Ne okuyalım?", "*Size Selam ve Karanfil Bestesi*" o zaman seveydik o Türküleri. Çıktım, sağ olsun Şükrü abi, Zeynullah, heyecanım çok vardı, hep yanımda durdu "Sevimcim korkma hiç, herkes sanın için bi hiç, sen düz bak gözlerini kimsenin bakma bu taraflarına {elle gösteriyor} başının son kısmına ve şarkını söyle, hiç merak etme güzel olacak!". Hatta folklor eşyalarıyla hem oynadım hem çıktım süledim.

Şte ondan sonra radyoculuk başladı, radyoda 90'a kadar 80'e yakın kayıtlı şarkı, Türk sanat müziği ve hafif Türk müziğinden eserlerim bulunmakta. Çok aktif idim sonra 18 yaşım bitti bitmedi, orta okul hemen beni... Bunun öncesi da var Nesret Yakupoviç işte Prizrenli baş sorumlu Priştine radyosu Türk oskrestesi için idi kadın olarak. O üzerimde durdu çok "Sevim lütfen müzik okulunu yazdır, orta müzik okulunu, sen çok yeteneklisin, bi çello enstruman mi alırsın, sesini mi işetirsin, lütfen orkestreye ihtiyacı var." İşte o zaman eşim da genç, dedi biz zaten bi grupta çalışıdık dey Sevim istersen bak ilgilen gitme normal lise okuyasın, yazıl şeye [müzik okuluna] işin da belli.

Bi teşvik oldum bi şarkıdan başladı herşey, folklorle bi şarkı okuyum orda burda. Ondan sonra girdim orta müzik okuluna, gittim kaydımı yaptırım. Adamle Arnavutçe konuşum ama Sırpçe isteyim yazdıram. Neden? Bizim çok komşularımız dedim ya var idi Sırp arkadaşlarımız hem komşularımız hatta okulda birer ders Sırpçe okunurdi yerli dil olarak.

Ebru Süleyman: Elena Gjika'nın karşısındaki müzik okulu mi?

Sevim Baki: Stefan Mokaňjac imiştir o zaman, gideym yazdıram, adam da dey "Sen gayet güzel Arnavutçe konuşsın, bunların kontenjanı dolu ama dey sen istersen Arnavutçeye kabul edebiliriz." Çünkü Sırpçanın mesela numarası çabuk dolaydı fazla çocuk alamaydılar benim için dedim hatırlarım "Önemli hiç dil, ben ne Sırpçeyi ne Arnavutçeyi iyi bilmeyim ben Türküm", "Tamam" dedi "Kaydını Arnavutçe yaptırısık çünkü orda yer var kontenjan dolu dil."

Girdim, okudum dört yıl, çelloyle başladım ama kadro eksikliği varıdı Makedonya'dan gelıdı hocam, 6 ay sonra o gelemedi artık hastalandı bi yaşta adam idi, kaldım napiyim ses şeyine... konservatuar bölümünde bitirdim dört sene, azıcık piyano çaldım. İşte o dönemde dediğim gibi hem liseyi bitirmek yeni dil üzerine hem en dönemimin en aktif dönemiydi. Ne kadar hatırlarsınız bilmiyorum, *Kosova Akorları* varıdı, önemli festivaller, Prizren'de *Zambak*, ki ben en büyük ödülü o yıl ne katılmış idim [aldım]... Hatta Barış Manço idi o zaman misafir Türkiye'den getirilmiş şte, işte o senede ben seyirci ödülünü kazandım bir Türk olarak. Akorlarda her zaman ikinci yer, altın mikrofon, gümüş mikrofon ödüllerine layık görüldüm. Bestelerimi, her zaman yerli besteleri okumuşım Şemsi Mecihan'ın bestelerini ki Şemsi abiyle çok böyle şey olarak çalışırdık, çok iyi bi adamdı iyi bir besteciydi. Beş alti şarkisiyle hep derece kazanmışımdır sayesinde. E yani böyle.

İkinci Bölüm

Ebru Süleyman: Bu bahsettiğiniz şeyler festival miydi?

Sevim Baki: *Kosova Akorları* festivaldi evet, a *Prizren Zambağı* bunlar yılda bir yapılan, hep daha da tutulur, Prizren'in kültür bi yer olarak anımsadığı için, suyi olduğu için Prizren Zambağı festivali o da çağırılır o da yılda bir yapılır. Ama bu *Kosova Akorları* üç dilde, bide her zaman radyo tarafından, profesyonel radyomuz Priştine radyosi tarafından örgütlenirdi mecbur imiştir her zaman Sırpçe bir şarki iki ve Türkçe bir yada iki. Ben hem hafif müzik bölümünde ikinci gece okurdum bazan eser bazan da okurdum sanat müziği demiyim ama daha modern Türk müziği ilk gecede. İlk gecede imiştir daha ağırlıklı böyle sanat, ikinci daha hafif müzik, ikisinde de Şemsi abim besteleriyle.

Hatırlarım gelmiştir teklif Tomor Berisha'dan bi iki defa "Gelır misin Arnavutçe okuyasın?", rica ederdi "Gel, değıştir biraz janreni, Arnavutça da oku, çok sevilyorsun çok ünlüsün." Ama kabul etmemiştim zaten Türklerin bi sanatçisi yok, işte o şeyle demişim yokse belki giderdim düşünsaydım maddi taraftan kazançları. Ama "Hayır." diyodum, "Sizin yeter sanatçılarıңыз var ben oraya taşınırsam zaten sonra Türklük nerde kali?" ve gitmemişimdir.

Ebru Süleyman: Bu festival Priştine'de mi yapıldı?

Sevim Baki: Evet her zaman, çünkü merkezi radyo, başkent olduğu için, radyomuz burda olduğu için her zaman Kırmızı Salon'da tutulurdu, o salonlar uğraşılırdı da güzel bir görünüm görsün, kırmızı halılar zaten imiştir ama daha da güzelleşirdi, bütün canlı giderdi televizyonlar tarafından yani çok güzel bir, değerli bir festival idi.

Ebru Süleyman: O zamanlarda salon olarak demek bu Kırmızı Salon Boro Ramiz olarak belçi çok popüler idi dimi?

Sevim Baki: Popüler idi bide tıklım tıklım dolardı, hatırlarım, vardır resimlerim da ama işte o insanlar çok kadrolar olduğu için herhalde çok sanatçıları çok uğraşırlardı girsınlar *Akorlar* festivaline. E işte banım şansım hiç uğraşmadan davet edilirdim ve ilki girerdim.

Ondan sonra bi arkadaş edinmişim Violeta Rexhepagiç, Armend Rexhepagiç kardeşler vardı çok modern müzik söylerlerdi, o da universal olarak Eurovision yarışmasına katılmak isteydi Belgrad'ta. Ve seçti bi Sırp İvana Vitalić, ben Sevim Baki ve kendisine, örgütledi bi şarki *Vivien* grup koyduk adını. O koydi bütün örgütledi. "Sevim" dedi "İsterdim gelesin üçümüz bir Sırpça, Arnavutça bir şarki okuyalım ve katılalım Eurovision'a" ve biz '86 - '87 Eurovision festivaline katıldık Belgrad'ta. Derece alamadıysak ta bir şeyimiz varidi, bir katılmışlığımız oldu yani.

Ebru Süleyman: Nasıl bir deneyim idi bu anlatabilir misiniz biraz burdan ne cittediniz?

Sevim Baki: Çok acayip, çünkü ben bütün değiştim o kendine göre benzetti hepimizi. Bi saç kesimi yaptırdı bana {elleriyle gösteriyor} burda morarıklar kedisi çok böyle, bilmem neka tanırırsınız da, hippie tarzı bi kadındı. Elbiselerimizi herkez kendine göre giyindi ama uymaya çalıştım bi eldüven uzun biri kısa öyle hep böyle da hippie tarzı bişeler yaptık. İyi, yani bambaşka bir ortamda olmak.

Ebru Süleyman: İlk defa mi böyle ortaklaşa bişey yapaydınız yoksa?

Sevim Baki: Evet, ilk defa böyle üç dilde bişey okuyalım ilk defaydı ama banım katılmışlığım çok vardı çünkü Kosova'da örgütlenen turneler varidi Arnavutlar tarafından örgütlenirdi. Biri almış üzerine bütün Kosova'da 15 gün boyunca turne örgütleyecek ama o turneler yasa idi, üç dilde mecbur olsun.

Şimdi bi konser varise beş altı sanatçısı Arnavut, bi Sırp olacak konserde bi de Türk olacak. Şimdi belki gürisınız herkes kendi başına nasıl sponzorun varise destekçin varise yada dinleyici kitle ne kadar ise o kadar iş yaparsın. Mesela RTK'ta şimdi başlamıştır hiç olmasın hiçbi program müzik Türkçe, ki önce mecbur imiştir yaparsa biri program diğer dillerin mensup insanlar da olacak idi orda. Şimdi mesela hayır. Açarsınız ya yalnız Arnavutçe dinlersiniz, RTK 2'de yalnız Sırpçe dinlersiniz, Türkçe de tek haber programı kaldı onun dışında bi Mozaik programı varise da ben, benim son yıllarda o kadar aktivitem boyunca hiçbir katılmışlığım yok o programlara. Bunun şeyi ne olabilir bilemiyorum ama çok ta bişey çalışılmıyor ki biz veya başkaları çağırılmasın ya da şimdi bütçe eksikliği deyler çok çere, destek mi yok, sorun nedir ben o işin içerisinde değilim ama fark var.

Ebru Süleyman: Farkı demek çok büyük bi fark var aktivlik konusunda, temsil konusunda?

Sevim Baki: Çok çok, temsil konusunda önceden mecbur idi dedğim gibi her yerde, her yerde imiştir "kardeşlik birlik, kardeşlik birlik..." Televizyonda radyoda çıkılırsa bi programa devlet enstitüleri tarafından örgütleniyse o her zaman ben deyim o kadar yoğun imişim ki derdiler "Mecbur Türkçe olsun e biz seni istiyoruz sen bizimle gel." bi turneye katılırdım.

Üdenirdi bişeler mesela yolun var ise yolda çok ise uzun ise tabiki iki konser verirdik mesela bi köy bi kasaba, bi köy bi kasaba... Cakova'ya gidersik Klina'da verirdi sonra Cakova'da, Prizren'e gidilirse bu kez Suareka'da bi konser 4'te, 7'de. Bunlar hiç durmaz salonlar dopdoluydu inkar edemem seyirci kitlesi yanardi ne zaman çıkaydım ben onlari hiç unudamam hatta üzülürüm ki o zamanların video çekimlerim yok, bişey hatıra kalsın, bikaç resimden mada vardır belki böyle başkalari tarafından kim örgütlemiş idi ama banım elimde yok.

Ebru Süleyman: Bunlar hanci yıllari di?

Sevim Baki: Hepsi '86, '87, '88e kadar. Ondan sonrası okul bitti, evlendim, işe girdim. Hemen müzik sorumlusu olarak Türk programlarında çalıştım, arşiv programlarında çalıştım. Müzik sorumlusu yanısıra sunuculuk yaptım, sanatçılarle program düzenledik. Aynı zamanda radyoya eneydım hemen alt katlarda, gün veriyordum mesela bir hafta boyunca orkestreyle çalışıp yeni çekimlerde bulunıdım. Ama bilinidi her zaman yılbaşı programı 12. ay için, bir ay önce çekimler varidi o çekinilmez bişeydi her zaman yeni eserler olurdi başlardı 9. aydan Eylül'den ki çekimler için hazır olalım, e işte onlardan olsun ki şimdi radyomuz da var televizyonumuz da var ama o programlardan eser kalmadı.

Ebru Süleyman: E müzik tarzından biraz bahsedersek, siz andınız Türk sanat müziğini, hafif Türk müziğini andınız, modern müziği bunların arasındaki farkları biraz anlatabilir misiniz bilmeyen insanlara, isterseniz teknik olarak anlatabilirsiniz, nasıl isterseniz.

Sevim Baki: Yok, Türk sanat müziği makamlı bir müziktir, Türk sanat müziğini belki herkes okuyamaz, mırıldanırsınız, seversiniz, çok iyi dinleyici olabilirsiniz ama herkes okuyamaz. Çok eskiye bakarseniz, bu klasikle başlamış çok ağır klasikle yani Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan'lara girmesiyle başlayan bir müziktir, yok, o Rumeli Türkülerinin, {eliyle işaret yapıyor} kusura bakma çünkü şeyettim o Rumeli Türküleriyedir. Ama sanat müziği çünkü istedim ayıram sanat müziğiyle bizim yerli bu Rumeli Türküleri. Sanat müziği dediğim gibi her bir enstruman çalamaz olsun ki Batı müziğın etkisiyle başlamıştır bayağı modern enstrumanlar girsın, sesli müzik olsun, aranjörlerle şeyle, o çok daha zenginleşti. Ama tam ben hatırlarım Rasim abimizin döneminde yani kolay kurtulamazdın elinden, kolay brakmazdı her şeyi yapasın.

İllaki bi Türk sanat müziğinde bi Muazzez Abacı varidi, bi Zeki Müren bi Ahmet Özhan, Zekai Tuncay'i dinlerdik ama dediğim gibi çok eskilerde Hamiyet Yüceses onlari derdi dinle kızım onlardan al bi bagaj sonra... Hatta şimdi bazan müzik çok, programlar çeşitli, yani dinlerim oni u buni bilim, buni bilim yani bagajım çok belki sonuna kadar bilmeyebilirim ama o dönemde oka çok müzik dinledim oka çok kaset, teyp, çok çalıştık. İster Gerçek'te, ister radyoda yani o dönemki yaşıma göre bayağı bi repertuar oluşturmuşım.

Bundan da memnunum çünkü bilmediğim sanırım çok sayıda bildiğim şarkı var ki Türk müziğinde bazan çıkar niye ben buni da önce duymamışım üle da bişe olur ama çok müzik var, dediğim gibi keman, kanun, ud, bendir işte böyle enstrumanlarla okunabilecek ağır bi müziktir. Rumeli Türkülerimizi ise, ki biz çok okuduk, oni severız da yerli, Osmanlı Türklerinin Balkan'lara girmesiyle kalan, etkilenen bir müzik çünkü her yöreye göre hem Türk müziği geli hem ordan kendi diline göre,

has yöresine göre hem tekstler, yazılar yazdılar hem onun o melodi koyulur, onun o enstrumani o yörenin varise bi enstrumani o da Rumelileştirilir.

Ebru Süleyman: Demek Rumeli Türkleri biraz daha halktan da fazla çıkay herhalde. Türk sanat müziği daha demek eğitim üzerinden mi cidey?

Sevim Baki: Eğitim üzerinde çünkü çok notaya değinilmiş herşey doğru nameyle, doğru makami var öncelikle makam üzerine kurulmuş ki ben çok bana, benimle çalışan, ilgilenen kişi bulamadım büle makam üzerine anlatsın.

Eşim çok iyi bilir ama niye bilir, çünkü kendisi enstruman çalıldığı için böyle o skalalar, ambituslara göre çalışmış o da yatkın. Ben sesimi çalıştırdığım için pek makamlardan anlamamışım. Herhalde bizde da hep kulakle, hade bi şarki süle hade bişey, ama olsaydı şan dersi alam tam nası lazım Türkiye’de mutlaka makam öğrenmeden olmazdı ki o çok önemlidir bazan utanç vericidir mesela rastlarsam bi Türkiye’liyle sorsa bilmeyesin o utanç vericidir ama maalesef burda yogidi kimden öğrenem onun bişeyi var.

Ebru Süleyman: Rasim Salih nerden müzige ilgi duymış, nerden öğrenmiş büle şeyleri?

Sevim Baki: Vallay ona ait pek bilgim yok ama şimdi bi torunları üzerinde çalıştı bi program, gördüğüme göre o da Mitroviça’dan gelen ilk, ilk sanatçılardan biri, o da çok emek vermiş, kurmuş, çalıştırmış, toplamış insanları, teşvik etmiş. Kitesinde çok iyi ama kulaktan müzisyenler bulunmuş, Rasim abey da geç, eşimden bilim bişeyleri ki çok da geç başlamış o da notayle şeyle öğrensin ama müzik zenginliği bayağı kuvvetli imiştir, kulakta.

Ebru Süleyman: Banım merakım Rumeli Türküleri belçi halktan çıkmış ya onlar taşınabilmiş herhalde insanların göçleriyle şeyleriyle, sözden söze, aileden aileye, jenerasyondan diğerine bu biraz da fazla eğitimle cıttığı için nasıl buraya yetişmiş mesela Balkan’lara nasıl Türk sanat müziği nerden colmuş ordan merak ettim o yüzden sordum.

Sevim Baki: Yok, herhalde, herhalde her bir müziği nasıl dinleysık Türkiye bizim için ana vatan olarak ben hatırlarım, her bir sanatçıyı bile biz burda yaşamışık, bilisınız alışverişler her zaman iç içe. Hatırlarım bütün fiyokalarımız imiştir dogri kasetofon, satın alırdık kaset yok şimdiki CD yada farklı şeyler, kasetle dolu imiştir. Çünkü bi Türkiye’ye gidişimiz ben doyamazdım, 20 - 30 şey alırken. Ki onların eseri yok keşke korusaydık. Zaten dağıtırdık “Sanın var ver dinleyem bu hafta buni, ver oni.”, kalırdı bi yerde bozulmuşlar. Toplaysın ataysın. Üle ki onlardan acırım ki hiçbişey yoktur.

Herhalde üle çünkü Türkiye ve Kosova ilişkileri arası her zaman iyi imiştir her bi konuda onun için biz ister televizyonlardan, ister gidip gelmelerimiz peşin da çok varimiştir nitekim şimdi, çok giderdik biz. Gerçekten telefonlar, yogimiştir bu internetler ama hatırlarım anneanneleri sonra biz büyüdüğümüzde Gerçek derneğiyle çok festivallere katılmışık çok, Çorum, Silifke, İskenderun, Kastamonu bayağı festivallere katılmışık.

Ebru Süleyman: Gerçekte o zamanlarda çim idi atkif 80'lerde demek tiyatroyu çim ügredidi, folklori ya da müzikte çim en fazla organize edeydi?

Sevim Baki: Valla tiyatro için hatırlayamaym şimdi çünkü çok degışmiştir, kim imiştir... bilırım Ercan Kasap imiştir, Aliye abla, babam biraz oynamıştır, Senay ablam oynamıştır. Ama kim yönettiğini hiç hatırlayamaym, hiç aklımda yok.

Folklori eski folklorcular hatta bizim dönemimizde bi Kemal, Kemo derdik burda talebe olarak gelmiş sonra Gerçek'i keşfetmiş genç bi talebe ama çok folklori bilen iç içe olan [biri]. Zaten bilirsiniz Türkiye'de her bir öğrenci ya bi saza bağlamaya bağlıdır okulunda ya bir koro grubuyla etkendir ya bir folklor da oynar, yani hayran kaldım bayağı bişeydir bu çünkü okulda mecburidir bu çocuklara. Çocukları bi yöne teşvik ederlar kültür ve aktiviteye yönlendirirler. Çocuk ta gelmiş burdan vaktimi nasıl geçirecem diye bize folklor öğretirdi işte o dönem biz eski oyunlar yanısıra başladık modern yeni Türkiye oyunları öğrenelim, çerpikli, halaylar, işte bu Türkiye'nin efe oyunlarını ordan başlamışızdır.

Ebru Süleyman: Anlattınız Gerçek'ten sonra demek Gerçek dönemleri, müzik okulu dönemleri ondan sonra radyoda kayıtlar yeniyıl programlarını anlattınız radyoya yeniden 80'ler cibi mi 90'lar cibi mi döneminde çalışmaya başladınız yokse?

Sevim Baki: '90 yılında işte okul bitti bitmez, hemen teklif geldi "Sevim okulun biter bitmez bize müzik sorumlusu lazım bize buraya lazımsın". İster sanatçı olarak, olsun ki o iş yeri dilidi o hobi olarak gideydin çekimlerini yapaydın ama radyo adına ne yapılırsa devlet adına Türkçe lazım olduğunda hep beni koyarlardı.

Bir ara profesyonel klasik korosuna da gittim bi üç ay, çalıştım ki notayı severdim, notalı olarak opera şarkıları da bi defa üç ay şeyettim ki çok sıcak bakmışım orda da çalışam ama olmadı. Ben üniversiteyi bitiremedim o zaman orta okuldan sonra çünkü hemen girdim işe, evlendim, savaş patladı dokuz yok, dokuz yıl çalıştım müzik sorumlusu olarak. Ama artık şey üçüncü sınıfta orta üniverstem kaldı devam etmedim herhalde çocuklar, rahatladık, güzel her şey var, iş var, ev, çocuklar, fazla bişey aktivitem devam edidi az da olsa ama yoğun bi dönemim yokidi yani.

Başladım Gerçek'ten da biraz da geride kalam. Genç nesiller yetişidi, beni yalnız sanatçı olarak ya televizyonda çekimlere ya bi özel konsere davet edip gidebilidim. Bayağı duraksama bi dönem yaşadım, şte dedığım cibi çocuklar oldı, ondan sonra savaş araya girdi biz işlerden da çıkıp işsiz kaldık.

Ama bu uzatmadı çünkü babam da bayağı aktif ben da ordan burdan ararken bizi herkes tanaydı özel bi kontakt radyosu, multi etnik kontakt radyosu ister Sırp, boşnak, Türkçe, Arnavutçe, Romence haber programı ve müzik programı başladı yapılsın bizi oraya aldılar. Haber olmuş idi babam sonra beni de çekti müzik sorumlusu olarak, bayağı bi kaç Türk arkadaşımı da orda gördüm, çalıştık 18 ay kadar sonra gene o kapandı gene ben işsiz kaldım.

Ebru Süleyman: Demek savaştan hemen sonra?

Sevim Baki: Hemen sonra, hemen hemen artık dokuz yıldan sonra, çalışmamdan sonra ne orkestre bi geri döndü ne sanatçılar geri döndü ne bizim o gazetecilik açıldı o haber programı, onlar. Sonra bi iki

yıl sonra mi, hatırlamayım tam, habercilik programı devam edi beş kişi alti kişiyle. Ki şimdi bilmem kaç tam kaç kişidirlar. Var bikaç yayın, programcılık yayınları, ama bilemiyorum fazla bişey.

Yani o zenginlik önceki zenginlik yok zaten, eşçi eserlerden da eser kalmadı. Çünkü pek ta kullanmaylar, arşivlere dayanıp yeni bişey yapmaylar. Biz da gençler yalnız sponsorlu bişey bulursen, o zaman kendi başına çekimini de, kaydını da yapaysın. O da noli? Bi klip meydana çıkay, bi CD elinde var, hani enstitülere bağlı bişey dil.

Ondan sonra ben Türkçe gördüm ki, kime gösteridim ki müzik okulileyım, hiçbi yerde iş bulamaydım. “A müzik okulu ne? Hiçbişe.” Hade bişe yapalım boş oturmayalım, Türkoloji bölümünü Priştine’de yazdırdım, Filoloji Fakültesi’nde Üniversite’sinde. Şansıma hemen bi iş yeri açıldı İnsan Hakları Birimi’yle, azınlık araydılar. İşte o dönem bayağı koşturdum. Çevre ve Alan Planlama Bakanlığı’nda memur olarak çalışım. On yılım bu sene oldu, çok ta iyi bi birimde çalışım İnsan Hakları üzerinde. Yeni şeyler öğrendim.

Aynı dönemde işte bu dönem çok zorluklar çektim üç çocuk, aile, evli bi kadın olmak üzere hem üniversite hem işe gitmek hayli olsa zor, çok zor ama ailem çok destek oldi. Bazan onları yemeksiz da braktım, bazan ben uykusuz kaldım, çünkü sınavları başarabilmek kolay dilidi. Ama tam zamanında bitirdim işte şey olmasın diye, bi üniversitesiz olmayalım diye azınlık olarak. Öncelikle çünkü hep öyle bakaylar azınlıklardan hep ya üniversiteleri yok ya böyle şöyle cirilar işe. İşte onun üzerine söz verdim, bitirdim. Ordayım dediğim gibi ama bu arada ben gene hissedidim bi koro açıldı iki üç defa, bi Tan korusu, bilmem ne korusu bi kere açtı Meliha Hüdaverdi ve Sebiha Hüdaverdi.

Ebru Süleyman: Savaştan sonra mi?

Sevim Baki: Savaştan sonra başladılar bunlar korolar açsınlar, katıldım ama sistemi, çalıştıkları yöntemi begenmeydim. Herhalde bi insanın bagajı olduğu zaman sonra hep o işin içinde olduğu zaman bilisin bazı kuralları bazı işleri hep bişe eksik olidi. Genç olarak karışasın, sen ne bilebilirsin. Yardım isteydiler ama ne zaman gelidi da profesyonel bişe sana izin verilmeydi. Dayanamadım ayrıldım. Bir iki defa hiç dedim ben yapamam.

Sonra üç beş arkadaş üzerime gelmeye başladı “Niye sen kurmaysın bişe, niye sen yapmaysın bişe?” Ha dedim “Kurarım da, nasıl?” bilmeydik da. Ben her zaman öğrenmişim ben çağırılacak yok ben kimseyle bişey yapam. İşte o dönemde yerimiz yok, dernek var Gerçek’te ki çok istemişim orda çalışam ama gidersen kışta soğuk, mutfak yok, o yok bu yok, bi konser istersen yardım yok, bütçe yok.

Bu arada biz çok haşır neşir olidik edebiyatla Üniversite’den Yunus Emre Enstitüsü’nde Türkiye’den gelen bilisiniz [Türkiye’nin] Büyük Elçiliğe bağlı kültür merkezi enstitüsü. Onlar güridim çok yanaşilar, yardım verilar. Danıştım hocalarla, “Evet,” dedilar “çok isterdik gelin burda çalışın, koroyu kurs olarak başlatın.” E şimdi bende 20’ye yakın Türkçeyi seven, Türkçeyi bilen kasabalı dedığımız hanımlar bulunmakta. Belki çoğu Arnuttur, der Arnutyum ama Türkçeyi çok güzel konuşur. Bi de Türk müziğini seveylar, isteylar öğrensınlar Türk şarkıları.

Rumeliden tuttur sevdiğimiz çeşitler, fasıllar, çalışma seçem üle bi repertuarlar ne okuyabilirler ne bilirler, yani Türk müziğini öğretmek amacıyla beş yıldan yani 2015'ten bu yana kurduk. Çok iyi bir arkadaşlık kitlesi, kurduğumuz üzere. Yani biz bazan toplanamayabiliriz da o arkadaşlık var hiç hiç o dernek kapansa da bizim kalacak o arkadaşlığımız. Hepsi can başle çalışı, projelerle uğraşım çıkaram bişeyler yapam ister elbiseler dikili, bi CD'mız çıktı, potpori olarak. Şimdi bi klip üzerine çalışıdık ki desteklerimiz olmazsa o klbin yalnız şarkisiyle bi sesiyle baş başa kalacaz. Konserlerimiz oldi, tam bi teşekkür gerek Yunus Emre Enstitüsü'ne ki şimdiye kadar çok destek çıkmıştır Kültür Bakanlığımıza ki yılda onlar da bi proje açaylar az buçuk bişey veri neka çalışabilesin. Yani banım heyecanı, sevdam ki ben bu kitleyi toplayabildim. Hepsi canle başle uğraşı, hiçbi karşılık beklemeden ki bu hepimize bi hobi yani umaym ilerde bu çalışmalarımızın meyveleri çıkar.

Ebru Süleyman: Koroda aciba edebili mısınız yaşatasınız buranın ne bahsettiniz yerli eserlerini? Şemsi Mecihan...

Sevim Baki: Yok onlara hiç girmeym, öyle hayır. Çünkü onlar çok modernize edilmiş kayıt olarak var onlar durur, hepsi umarım radyoda bulunur. Ki ben bi CD'ye bayağı şeyler çekmişim, var banım arşivimde, olsun banım. Ama hepsini çıkaramadi arkadaşlar, hepsi kağıt üzerinde vardır ama böyle çok seyirci karşısında akorlar, yeni besteler, yeni kendini deneme üzerine çalışmalar, belki çok heyecan verici bi dinleyebileceğim bi eserler ortaya çıkmamıştır. O güzel imiştir şarki ama daha modern.

Bizim okuduğumuz mesela bazan çeşitlilik olsun diye dayanım Prizren türkülerine, dayanım Rumeli türkülerine, dayanım Türkiye'de okunulan türkülerine, bu defa sanat müziği girim makamlarına çünkü eşim da yanımda olduğu için, enstrumanle. Mesela deym "Bu dönem okuyalım nihavent makamından bi potpori, diğer bölüm hicazdan, Türk dili hicaz, rast makamından..." Hepsi, bütün makamların başka usülleri başka, birileri da hızlı çalınır birileri çok ağır. Yani çalışma onlara ama seçtiğim eserler da hep bildikleri heyecan verici. Yani seveylar o eserleri, e üle ki bayramlara özel mesela bi kutlama varise ona özel bazı şey çalışma ügredem.

Mesela bi dönem dedim hadi şeye denk geli, Ramazan'a denk geli okuyalım ilahiler, yaptık en güzel ilahilerden bi repertuar. Lazım ise otururuz aramızda bi program, sandık olur program ama bişey yapamadık ama onlar yani yanımızda var. Sağ olsunlar bütün repertuarları kitaplara basmıştırlar her şey var, ne zaman lazım biz bi kitabı alıp okuyoruz. Bildiğiniz üzere Rumeliler ştonlar ne var fazla bişey yok e şimdi hep aynı şeyleri okuyamaysın demek lazım oli değişiklik yapalım, böyle devam edeysık.

Ebru Süleyman: Salonlar olarak, nerelerde sahneye çıkaydınız en fazla Priştine'de? Eşçiden hem şimdi.

Sevim Baki: Priştine'de, en çok hatırladığım kırmızı salon ister bizim Türk konserleri tutulduğu zaman ister anlattığım gibi *Akorlar* işte festivaller, zaten yalnız Akor festivalleri. Bunlar illaki Kırmızı Salonda, çünkü biraz binası var, bi basamak bölümü. Sonra tam seyirciye uygun bi salondur. Kırmızı Saloni hatırlaym. Tiyatroyı az hatırlaym. Unutmuşım oni da buni da ama bilim hep daha da derim JNA Salonu, Narodna Armia demek, Jugoslovenska Narodna Armia [Yugoslav Ulusal Ordusu], Yugoslavya

Uluslararası Millet Salonu yani ama askerinin imiştir orası. Zaten UN'den ne zaman aldı, hep askeriye bölümü imiştir orası. Orda çok hatırlarım, orda verirdi Gerçek, verilirdi belediyeden orası kullanılsın.

{Sayarak} Orda, Kırmızı Salon, varimiştir Boro Ramiz'in içinde bi amfiteatrı derdik büle, yüksek yeşil içinde {elleriyle anlatıyor} bütün orası imiştir özel, bayagi, şimdi nerde Cambridge School. Onun için kullanmadığı için çoğu bilmez. O salon da çok kullanılırdı. İşte Kırmızı Salon'dan ne zaman enersın basamaklarla içten vardır [yol], ordan girilirdi. Kapattılar çünkü Cambridge okulu şimdi orda mevcut. E enilirdi aşari varimiştir özel bi Yeşil Salon ama amfiteatrı gibi böyle tam sinema salonu gibi. Ama nadir, nadir kullanırdık onları. Bide Halasport var büyük Halasport var, Bir Kasım üle mi çağırılı yukarısı şimdi? Nerde o salon {elleriyle anlatıyor} orası kullanılırdı büyük konserler için. Gerçek'le oraya katıldık mi bilmem ama bu büyük konserlerde, turnelerde okurduk, orası evet. Başka hatırlamaym.

Ebru Süleyman: İsterseniz biraz anlatabilirsenez cençler olarak Priştine'nin cençleri olarak o zamanlar nerde vakit çeçiridiniz kasabada?

Sevim Baki: Vallay o gençlik dönemde ne anlatsam, yarımız Gerçek derneği idi. Orda arkadaş edinirdik. Zaten dediğim gibi, her yerde üç kızkardeş hep beraber takılırdık. Çıkmak varise çıkardık Gerçek'ten, biterdi provalar "Hade gidey misik bi yerde içelim kahve?"

E bizden da yaşlı arkadaşlarımız da varidi ya müzisyenler böyle işte eşimin grubundan arkadaşlar mesela. Zaten biz orda tanışmış idik eşimle da. Ama o arkadaşlık dönemimizde yani derdilar "Geli misiniz?" E şimdi onlar neye götürürdi ya Grand Hotel'in varimiştir, güzel bi içilirdi kahve bişey ya da gidilirdi Bojur. Varimiştir restoran Rugova nerde şimdi eski Maxi orda çok takilimişlar. Ama iyi, fena dil da biz genç olarak pek sevmezdik ama arkadaşlar madem gidey bazan kışlarda sıcak olduğu için büle yerlere giderdik, yazın ise bütün genç...

Ebru Süleyman: Grand Hotel'in kafesi popüler idi o zaman oturmak için orda bişeyler içmek için.

Sevim Baki: Evet çok popüler idi kim takılı Grand'ta. Ama bana gelirdi çok acayip. Ben küçük, genç, ne araym orda? Ama şte arkadaşlar nereye gidey takılırdık orda grup olarak. Ondan sonra yazın moda imiştir Korzo. Korzo'da hep bilinidi gruplar nerde oturi gençler grup grup, derdik "Agaci mi koruysunuz napaysınız böyle?", grup grup arkadaşlar. Hem bilirdi yerini hepisi toplanırdı orda Foto Nesha'nun üni imiştir bizim, Türklerin.

Sonra ne zaman ordan çıkardık nereye gidelim, bu gece gideysık Xhani ya da Cannabis, iki hatırlarım ştebu kafiş imiştir. Xhani imiştir Tri Şeşirlerin [Üç Şapka] köşesinde bi kafeteriye, dışarda oturulurdi. Olurdi kalabalık, müzik, orda otururduk. Bide Cannabis varimiştir Kışma üteye sonunda, yeni semt yapıldı o kafeteriyeler o Cannabis'ta çok oturmuşık orda da. Diverem dogri hoşlanmazdım bu kafeteri olaylarından da çok müzik, disko. Ben diskoyi sevmeym, şimdi gençeri da sorsan "Nası seveysın?" herhalde kendine has bişey, ben oka daha da gün bu gün oka müzik İngilizce dinlemem, sevmemişim herhalde, yatkın dilimiştir bana. E öyle ki çıkardım ama pek ta heves almazdım. Bazan hiç ta çıkmazdım. E dediğim gibi gençlik dönemi çalışmak var, okullar var, Gerçek'e git gel. Erken dönerdik,

anne babamız da çok, dokuz-on, brakmazdi daha çok oturalım. Lazım imiştir dünülsün erken eve, yani böyle disko hayatım tut ki hiç yogimiştir.

Ebru Süleyman: Üle yerlerde genelde da büle pop modern müzik çalaydılar heralde?

Sevim Baki: Evet hem oni hep İngilizce, rock, pop banım sevdiğim bi tarz dil çok dinlememişim. Onun için deyemem bişe. Ama hatırladığım kadar bu iki kafeterya, hatırlarım ki çok çıkmışık. İşte her çıktığımızda ordaydık. Haftada iki defa ise Gerçek derneği, dediğim gibi ordan çıkardık. Sora başka dönemlerde mesela eşimle çıktığım zaman daha geç okul sonrası işte, ondan sonra değişik yerlerde çıkmışızdır. Tabi böyle çok kafeteri tarzı bişey dil ama normal sakin yerlerde.

Ebru Süleyman: Çocuklarınız savaştan peşin doğmuş idi dimi harptan peşin?

Sevim Baki: Evet evet, iki oğlum var 91’de ve 96’de, Mennan ve Enes. İkişile beraber, te o dönem mecbur kaldık evlerden çıkmaya. Biz doğru şansımıza ilk gece o gece biz Bulgaristan’a vardığımızda bombalar yağdı Kosova’ya ilk gece. Annem babam burda kaldı, kayınperderim burda kaldı. Ki onlar hiç ümit etmeydi ki üle bişe olacak ama oldu. İki, iki buçuk ay boyunca İstanbul’da kaldık Silivri bölümünde akrebalı sağ olsunlar bize yazlık evlerini verdiler.

Ebru Süleyman: Demek sonra bi beklenti çi tam tamına bi çatışma yada savaş yada bombardıman başlayacak demek çi insanlar inanmak ta istemeydiler?

Sevim Baki: Savaş deydi, biz bilmediğimiz için ne bekley zaten inanmaydık. Ta ki olur deydi “Olamaz üle bişey, olmaz üle bişey, brakmazlar Avrupa brakmaz, Amerika brakmaz.” İnsanların laflarıyla zaten ben da o zaman ne çok genç imişim 22 yaş mi 23 yaş mi. Ne bilecem savaştan? Bişeyimiz yok. Oldu işte annem babam bayağı bombaları yaşamışlar hatta evin bütün camları kırılmış e bi gece...

Ebru Süleyman: Postaya herhalde?

Sevim Baki: Vurdıklarında, bide mahallede bi arabada bomba patlamış. E onlar da korku içinde, stres içinde ama fazla bişey görmemişler. Hatta çalışmış şeyler girsın evi yağmalasın, belki... Şimdi komşular miymiş neymiş bunları evde görünce kaçmışlar. Çünkü onlar evi korumak adına kalmışlar ve de bayağı akrebalı kaldı. Ablam hatırlarım hamile idi, son dakika arabaya aldık o Türkiye’de doğumunu yaptı.

Sonra iydi zaten, hani güçlükler çektik iki buçuk ay sonra büyük bi şeyle, sabırsızlıkla dündük. Fena bişe bulmadım. Evimde bazı binalarda yaşayan eşimin akrebalı böyle evden atılmışlar geze geze bizlere kadar gelmişler baksınlar nerde yer var, bizim ev boş bulmuşlar. Hatta kayınperderim da olduğu için evde, onlara kivermiş evleri. Bizim evlerde hiçbi sorun yok idi bi iğne kadar bişey eksik yok idi, yağmalanık yok idi, vuruk yok idi, çatlanık yok idi, bişey yoktu yani evi olduğu gibi bulduk.

Yani işlerimize dünemedik o zamanda işte biz hayalle bitti savaş herşey olduğu gibi döney. Rüyamda görseydim sanmazdım büle olacağını. Her bi kapi yüzümüze kapandı, hiç kimse gözünün yaşına bakmadı. Biz mesela eşimle ikimiz aynı enstitüde çalıştık, ikimiz işsiz kaldık. Çocuklar var idi, radyoda

o, orkestrede ben müzik sorumlusu olarak. Ve sen her bir gittiğinde mesela radyoya artık “Bitti burası bişey yok herkes ne zaman döner siz da dönersiniz!” Zaten yetkililerden bekleydik bizim radyo sorunlarına ki bişey olacak, ses seda yok. Yani o eski defterler kapandı yeni şeyler açıldı, yeni insanlar girdi beş altı kişi orda...

Ebru Süleyman: Sizin eşçi radyoya verdığınız emekler noldi?

Sevim Baki: Hiçbişe, şimdi ancak birkaç yıl önce bulabildim çalıştığım belgeleri. Bi altı yıl mı, dokuz yıl çalışmışım altı yılım ancak kayıtlı imiş ki çalışmışım o kadar. Onların işte iş tarafından ne kadar kaç senen oli bi gün kazanım, onların hatırına yani şeyim olduğu için, stajım. O kadar, fazla bişey yok.

Sağ olsun şte eşimin müzisyen olduğu için biz fena kalmadık hep çalıştı, hep bi yerde bulundi hatta hatta çok da çok kazanımlar elde ettik. Belki hayırlısı büleymiş ama bi enstitüde çalışmak bi milleti temsil etmek o bi başka, bi ayrıcalık idi. Sonra yavaş yavaş açaysın gözlerini gürisin ki lazım imiş bişeyler kendin yapasın, kendin uğraşasın. Bişey yapmak istersen projeye davranacan, başvuracan, kazanacan. İşte bu projenin ne kadar dinleysi var neka başarısı var bütün bunlar toplanınca işte yavaş yavaş küçük adımlarla bişeyler uğraşısık yapalım.

Ebru Süleyman: İnsiyatif almak...

Sevim Baki: İnsiyatif alısın ama destek yok. Destek bulmak zor. Dediğim gibi biz alışmış idik bi enstitü var mecburi her şey olacak devlet adına. Ama şimdi çok şeylerimiz var Türkiye’den gelen kurumlar var, partimiz var, bilmem ne koli var nerden ne bütçesi var ama kimse ilgilenmey. Kimse değer vermey, bazı değerler kaybolı gidey ilgisizlikten dolayı. Herkes kendine has bişeyler çalışı yapsın, herkes sanın işini bili bakay o sanın işini yönetsin e maalesef ben da eşim da buna izin vermedığımız için yani, belki onun için ileri gidemeysik.

Ebru Süleyman: Yani herhalde devletten stabil bi destek colması sanat için çok önemli, sanatçılara yer açması için.

Sevim Baki: Açması için bide mecbur ettiridi. Önceden dediğim gibi Arnavutçe olacak tamam, %80’i ise Arnavutçe %5’i %10’i Sırpçe ve Türkçe olacak idi orda. Umarım gene bu devlet enstitü, radyo televizyonculukta lazım imiştir bunlar olsun. Ama o bütçeler bize ayrılmay bizim için kullailmay yani bu yıl bakarsınız, henüz şimdi denedim artık o kadar düz olmuş ki RTK yılbaşı programları hiç yapılmamış.

Geçen seneye kadar davet edilidik “Var mi bişe yeni?” Mesela onlar bize soray sonra bende başladım soram “Mümkünler ne, ne sen bize verisin biz gelmemiz için?” Yani hiçbişe verilmey, kendi arabanle git, tamamen kendin harcol, “Kahve bile” dedi “veremessik.” E o zaman niye? Stüdyoların çok basit, makyajör, kuaförcülük yok hiç. Ki o mecbur sen götürürsen 20 kadın onların en azından bi kuaförün orda olması lazım. Sahneler berbat, hiçbi şey yok, skenografi bakımından. Diğer programlara kıyasen RTK’nın Arnavutçe programları, nasıl deyem bi şey bulamaym... En yüksek düzeyde kaliteli çok güzel bakarsınız Boşnakların, Romların, Türklerin hepsinin maalesef... E ondan ötürü kusura bakmasınlar

ben artık katılmayacam, bidaha katılmıyorum. Bi şey yapacaksam, belki sponsoruni bulurum, her şeyin hakkını veririm ve güzel bi program meydana atarım. E bunlar olmadığı için mecbur değiliz.

Bizi yöneten arkamızda durmak için çok iyi iş yerleri tutan insanlarımız var, şey olarak, Türk heyetleri olarak, e onlar koşsun ayarlasın Türklük adına kendileri da bişey yapsın, bence biz Türklük adına çok bile yapmışız ama değerler hiçbiyerde yok. Yani siz gene devam edisin ama ne zaman kimse yanaşmay bi yol açmay siz o zaman kimin için neyçin çalışısınız yani, anlatabili miyim?

Ebru Süleyman: Yani sanat aranızda yaptığınız bişey cibi kali? Topluma ulaşamay.

Sevim Baki: Evet, ulaşamay. Bence gene bişeyler yapmışım, bilhassa son dönemlerde gene uğraşmışım gene yapmışım gene ortadayız. Ama inanmaym vaz geçmem az da olsa bişeyler çünkü hanımların isteği çok hanımlar beni çok teşvik edey onların hatrına her zaman küçük de olsa bişey yapmaya çalışacam.

Ebru Süleyman: Çok teşekkür varktınız için, hikayeleriniz için.

Sevim Baki: Umarım iyi bi program oldu, umarım bu değerler işinize yarayacaktır.

Ebru Süleyman: Umarız biz da üle kaydolsunlar, tarihe çesınlar.

Sevim Baki: İnşallah sağ ol.